ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

12. května 2005 *

Ve věci C-112/03,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě Protokolu ze dne 3. června 1971 o výkladu Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech Soudním dvorem, podaná rozhodnutím Cour d'appel de Grenoble (Francie), rozhodnutím ze dne 20. února 2003, došlým Soudním dvoru dne 13. března 2003, v řízení

Société financière et industrielle du Peloux

proti

Axa Belgium a dalším,

Gerling Konzern Belgique SA,

Établissements Bernard Laiterie du Chatelard,

Calland Réalisations SARL,

* Jednací jazyk: francouzština.

Joseph Calland,

Maurice Picard,

Abeille Assurances Cie,

Mutuelles du Mans SA,

SMABTP,

Axa Corporate Solutions Assurance SA,

Zurich International France SA,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk, P. Kūris a J. Klučka (zpravodaj), soudci,

generální advokát: A. Tizzano,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 27. října 2004,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Axa Belgium a další J.-P. Castonem a I. Scheideckerem, avocats,

— za Gerling Konzern Belgique SA SCP HPMBC Rostain, advokátní kanceláří,

— za Mutuelles du Mans SA C. Michelem, avocat,

— za francouzskou vládu G. de Bergues a A. Bodard-Hermant, jako zmocněnci,

— za vládu Spojeného království R. Caudwell, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s J. Stratford, barrister,

— za Komisi Evropských společenství A.-M. Rouchaud-Joët, jako zmocněnkyní,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 16. prosince 2004,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 12 bodu 3 Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a o výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32), ve znění Úmluvy ze dne 9. října

1978 o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska (Úř. věst. L 304, s. 1, a pozměněné znění s. 77), Úmluvy ze dne 25. října 1982 o přistoupení Řecké republiky (Úř. věst. L 388, s. 1) a Úmluvy ze dne 26. května 1989 o přistoupení Španělského království a Portugalské republiky (Úř. věst. L 285, s. 1) a Úmluvy ze dne 29. listopadu 1996 o přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království (Úř. věst. 1997, C 15, s. 1, dále jen „Bruselská úmluva").

2 Tato žádost byla podána v rámci řízení o nedostatku příslušnosti před Cour d'appel de Grenoble, mezi Société financière et industrielle du Peloux, původně Plast'Europ SA (dále jen „SFIP"), společností francouzského práva, a pojišťovnami Axa Belgium, původně AXA Royale Belge SA (dále jen „Axa Belgium"), Zurich Assurances SA (dále jen „Zurich Assurances"), AIG Europe SA (dále jen „AIG Europe"), Fortis Corporate Insurance SA (dále jen „Fortis"), Gerling Konzern Belgique SA (dále jen „Gerling"), Axa Corporate Solutions Assurance SA (dále jen „Axa Corporate") a Zurich International France SA (dále jen Zurich International France), ohledně dovolatelnosti ustanovení o ujednání příslušnosti v rámci regresního řízení zahájeného SFIP proti jejím soupojistitelům v rámci skupinové pojistné smlouvy.

Právní rámec

3 Článek 7 Bruselské úmluvy obsažený v hlavě II oddílu 3 této úmluvy týkajícím se příslušnosti ve věcech pojištění, stanoví :

„Ve věcech pojištění se příslušnost určuje podle tohoto oddílu [...]."

4 Článek 8 uvedené úmluvy stanoví:

„Pojistitel, který má bydliště [nebo sídlo] na území některého smluvního státu, může být žalován:

1) u soudů smluvního státu, v němž má bydliště [nebo sídlo]

nebo

2) v jiném smluvním státě u soudu místa bydliště [nebo sídla] pojistníka

nebo

3) jedná-li se o spolupojistitele [soupojistitele], u soudu smluvního státu, u kterého je žalován hlavní [vedoucí] pojistitel.

[...]."

5 Článek 9 téže úmluvy zní následovně:

„Ve věcech pojištění odpovědnosti [...] může být pojistitel kromě toho žalován u soudu místa, v němž nastala škodná událost."

6 Podle článku 10 Bruselské úmluvy:

„Ve věcech pojištění odpovědnosti může být pojistitel žalován i u soudu, u něhož je podána žaloba poškozeného proti pojištěnému, pokud je to přípustné podle práva tohoto soudu.

[...]"

7 Článek 11 uvedené úmluvy stanoví:

„S výhradou čl. 10 třetího pododstavce může pojistitel žalovat pouze u soudů toho smluvního státu, na jehož území má žalovaný bydliště [nebo sídlo], bez ohledu na to, zda je žalován pojistník, pojištěný nebo oprávněná osoba.

[...]"

8 Článek 12 téže úmluvy stanoví:

„Od ustanovení tohoto oddílu je možné se odchýlit pouze:

[...]

2) dohodou umožňující pojistníkovi, pojištěnému nebo oprávněné osobě zahájit řízení u jiných soudů než těch, které jsou uvedeny v tomto oddíle, nebo

3) dohodou uzavřenou mezi pojistníkem a pojistitelem, kteří mají v době uzavření smlouvy bydliště [nebo sídlo] nebo obvyklý pobyt v témže smluvním státě, jestliže tato dohoda zakládá příslušnost soudů tohoto státu, a to i v případě, že by škodná událost nastala v cizině, ledaže by taková dohoda nebyla podle práva tohoto státu přípustná, [...]

[...]"

9 Podle článku 17 Bruselské úmluvy obsaženém v hlavě II oddílu 6 týkajícím se ujednání o příslušnosti:

„Dohodnou-li se strany, z nichž alespoň jedna má bydliště [nebo sídlo] na území smluvního státu, že v již vzniklém nebo budoucím sporu z určitého právního vztahu má příslušnost soud nebo soudy tohoto smluvního státu, je příslušný soud nebo soudy tohoto státu. Taková dohoda o příslušnosti musí být uzavřena:

a) písemně nebo ústně s písemným potvrzením

nebo

b) ve formě, která odpovídá zvyklostem zavedeným mezi těmito stranami

[...]

[...]

Dohody o příslušnosti [...] nemají právní účinek, jsou-li v rozporu s článkem 12 [...].

[...]"

Spor v původním řízení a předběžné otázky

10 Calland Réalisation SARL (dále jen „Calland"), pojištěná u Abeille Assurance Cie (dále jen „Abeille"), pojišťovny francouzského práva, uskutečnila v roce 1990 výstavbu výrobní jednotky na sýry na účet Établissements Bernard Laiterie du Chatelard (dále jen „Laiterie du Chatelard"), společnosti francouzského práva, když provedla veškeré stavební práce pomocí panelů, které vyrobila SFIP.

11 Znalecký posudek, jenž si objednala Laiterie du Chatelard, došel k závěru o existenci koncepčních a výrobních vad uvedených panelů, jež způsobily, že prostory nebyly vhodné ke svému určení. Náklady na práce uvádějící prostory do původního stavu byly ohodnoceny na 610 000 EUR.

12 Ke dni uvedených prací byla SFIP pojištěna u několika francouzský pojistitelů povinných k plnění v první a druhé řadě. Jako dceřiná společnost Recticel SA (dále jen „Recticel"), společnosti belgického práva, byla rovněž pojištěna u několika belgických pojistitelů povinných k plnění v druhé řadě v rámci skupinové pojistné smlouvy uzavřené Recticel a rozšířené na SFIP dodatkem ze dne 8. července 1988 se zpětnou účinností ke dni 7. června 1988, datu, kdy tato společnost vstoupila do skupiny Recticel. Kapitola VIII článek K uvedené smlouvy stanoví, že „v případě sporů vzešlých z této smlouvy se Společnost podřídí pravomoci soudů sídla Vedoucího pojistitele". Postupující soud uvádí, že pojistitel tento článek zjevně neprosazoval".

13 Laiterie du Chatelard podala návrhy ze dne 1. a 12. března 2001 žalobu na náhradu škody k Tribunal de grande instance de Bourgoin-Jallieu (Francie) vůči následujícím společnostem:

— Calland, která vstoupila do mimosoudní likvidace a žaloba byla podána znovu vůči dvěma členům jejího představenstva, J. Calllandovi a J. Picardovi,

— Abeille, pojistiteli společnosti Calland,

— SFIP,

— SMABTP, pojistiteli SFIP ve věcech odpovědnosti za škodu při výkonu podnikatelské činnosti,

— AXA Global Risks SA (dále jen „AXA Global Risks"), pojistiteli SFIP ve věcech různých rizik,

— Zurich International, pojistiteli SFIP ve věcech různých rizik.

14 Dne 5. června 2001 posledně uvedená společnost vyzvala své francouzské pojistitele povinné k plnění v druhé řadě, tedy proti Zurich International France a Axa Corporate, jakožto právního nástupce AXA Global Risks, k plnění.

15 Dne 21. června 2001 SFIP vyzvala na základě čl. 10 prvního pododstavce Bruselské úmluvy své belgické pojistitele povinné k plnění v druhé řadě, soupojistitele v rámci skupinové pojistné smlouvy, a sice Axa Belgium, Zurich Assurances, AIG, Fortis a Gerling (dále jen „belgičtí soupojistitelé"), k plnění.

16 Belgičtí soupojistitelé vznesli námitku místní nepříslušnosti Tribunal de grande instance de Bourgoin-Jallieu, když se dovolávali ustanovení o založení příslušnosti sjednaného ve skupinové pojistné smlouvě.

17 Na základě kapitoly VII článku K této smlouvy Tribunal de grande instance de Bourgoin-Jallieu rozsudkem ze dne 13. září 2002 odkázal SFIP, aby se obrátila na

Tribunal de première instance de Bruxelles (Belgie), místo sídla Recticel, vedoucího pojistitele v rámci skupinové pojistné smlouvy, aby rozhodl o jeho návrzích vůči belgickým soupojistitelům.

18 Dne 27. září 2002 podala SFIP námitku nedostatku příslušnosti u Cour d'appel de Grenoble.

19 SFIP před tímto soudem tvrdila, že pojistitel se nemůže ustanovení o založení příslušnosti opírající se o čl. 12 bodu 3 Bruselské úmluvy dovolávat vůči oprávněné osobě, která výslovně nevyslovila souhlas s pojistnou smlouvu, ve které je toto ustanovení obsaženo. Laiterie du Chatelard a SMABTP se připojily k argumentaci použité SFIP.

20 Za těchto podmínek se Cour d'appel de Grenoble rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je možné dovolávat se vůči pojištěné osobě oprávněné z pojistné smlouvy uzavřené na její účet mezi pojistníkem (vedoucím pojistitelem) a pojistitelem, již mají oba sídlo ve stejném členském státě, ustanovení o založení příslušnosti soudů tohoto státu, přestože tato osoba toto ustanovení osobně neschválila, ke škodě došlo v jiném členském státě a tato osoba taktéž u soudu tohoto státu žalovala pojistitele se sídlem v témže státě?"

K předběžné otázce

21 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda se lze ustanovení o ujednání o příslušnosti sjednané v souladu s čl. 12 bodem 3 Bruselské úmluvy v pojistné smlouvě uzavřené mezi pojistníkem a pojistitelem dovolávat vůči pojištěné osobě oprávněné z této smlouvy, která nevyjádřila výslovný souhlas s tímto ustanovením a má své sídlo v jiném smluvním státě, než je smluvní stát pojistníka a pojistitele.

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

22 Belgičtí soupojistitelé a vláda Spojeného království odkazují na rozsudek ze dne 14. července 1983, Gerling a další (201/82, Recueil, s. 2503), v němž Soudní dvůr rozhodl, že v případě pojistné smlouvy uzavřené mezi pojistitelem a pojistníkem, sjednané posledně jmenovaným pro něho samého a ve prospěch třetích smluvních stran a obsahující ustanovení o ujednání o příslušnosti týkající se sporů, které mohou z podnětu těchto třetích strany vyvstat, tyto třetí osoby, přestože nevyjádřily výslovný souhlas s ustanovením o ujednání o příslušnosti, se mohou tohoto ustanovení dovolávat, jestliže byla splněna podmínka písemné formy upravená v článku 17 Bruselské úmluvy ve vztahu mezi pojistitelem a pojistníkem a souhlas pojistitele byl v tomto ohledu zjevně jasný. V bodě 18 uvedeného rozsudku Soudní dvůr rozhodl, že předmětná úmluva výslovně uvádí možnost sjednat ustanovení o ujednání o příslušnosti nejen ve prospěch pojistníka, smluvní strany, ale také ve prospěch pojištěné osoby a osoby oprávněné, kteří v hypotetickém případě nejsou smluvními stranami, za předpokladu, že nejde o jednu a tutéž osobu, a kteří dokonce nemusí být při podpisu smlouvy známy. Z tohoto rozsudku belgičtí soupojistitelé dovozují, že Soudní dvůr již připustil dovolatelnost ustanovení o ujednání o příslušnosti vůči oprávněné pojištěné osobě, aniž by sama posledně jmenovaná musela splňovat podmínky uvedené v článku 17 Bruselské úmluvy.

23 Komise má naopak za to, že na oprávněnou pojištěnou osobu se vztahuje pojistná smlouva, aniž by byla vázána ustanovením o ujednání o příslušnosti z prostého důvodu automatické a kategorické ochrany, kterou požívá každá „slabá strana". Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že oprávněná osoba, jež není stranou smlouvy sjednané ve prospěch jiné osoby, se může dovolávat ustanovení o ujednání o příslušnosti, aniž by naopak bylo možné se vůči ní tohoto ustanovení dovolávat. Navíc Komise uvádí, že čl. 12 bod 2 Bruselské úmluvy, dotčený ve výše uvedeném rozsudku Gerling a další, výslovně zmiňuje situaci oprávněné pojištěné osoby a že ustanovení o volbě soudu stanovená v tomto ustanovení, jsou fakultativní, výlučně ve prospěch „slabé strany". V důsledku toho, jsou pojištěný a oprávněná osoba zahrnuty mezi strany, jež mohou vyjádřit souhlas s takovým ustanovením nebo se jej dovolávat. Nicméně čl. 12 bod 3 Bruselské úmluvy umožňuje ustanovení o volbě soudu, jehož výlučná povaha nevznáší pochybnosti a které nezmiňuje třetí oprávněnou osobu, a kterého proto není možné se vůči této osobě dovolávat.

24 Belgičtí soupojistitelé a vláda Spojeného království tvrdí, že ustanovení o ujednání o příslušnosti bylo v souladu s čl. 12 bodem 3 Bruselské úmluvy sjednáno na návrh pojistníka a že argument vycházející ze zásady ochrany pojištěného jakožto „slabé strany" smlouvy je v důsledku toho bezpředmětný. Všichni soupojistitelé se domnívají, že výjimky obsažené ve smlouvě, jichž se může pojistitel dovolávat vůči pojistníkovi, mohou být rovněž dovolávány vůči oprávněné pojištěné osobě, která má vždy možnost odmítnout ustanovení uzavřené v její prospěch, jestliže jí nevyhovují omezení, která jsou s ním spojena. V případě sporu v původním řízení se oprávněná pojištěná osoba dovolává vůči pojistitelům práv vycházejících ze „souboru smluvních podmínek", jejichž součástí je i předmětné ustanovení o založení příslušnosti a nemůže se opírat o skutečnost, že je zcela nezávislým francouzským pojištěným, neboť je v rámci skupinové pojistné smlouvy při správě pojistných smluv a pojistných událostí zcela a přímo závislá na Recticel.

25 V rámci téže logiky odkazují belgičtí soupojistitelé na rozsudek ze dne 19. února 2002, Besix (C-256/00, Recueil, s. I-1699) a domnívají se, že Bruselská úmluva se

snaží zajistit smluvním stranám předvídatelnost a jistotu jejich právních vztahů a zabránit v nejvyšší možné míře vzniku příslušnosti více soudů ve vztahu k téže smlouvě proto, aby se předešlo rozporům mezi soudními rozhodnutími a bylo usnadněno uznávání a výkon soudních rozhodnutí mimo stát, v němž byla tato rozhodnutí vydána.

26 Vláda Francie a Spojeného království podporují toto vyjádření a dodávají, že je třeba přiznat důležitost vůli svobodně vyjádřené stranami, jakož i právní jistotě v oblasti pojištění. V případě tohoto druhu pojistné smlouvy, která se týká různých společností téže skupiny v několika státech, je totiž třeba stanovit, že různé spory, které mohou vzejít z uplatnění takové smlouvy, budou předloženy témuž soudu. Takový výklad Bruselské úmluvy tak umožní zajistit jednotnost výkladu pojistné smlouvy, předejít případné existenci vnitřně rozporných rozhodnutí, jakož i zvyšování počtu soudních řízení. Tento výklad tak přispívá k uskutečnění evropského pojistného trhu.

27 Komise rovněž tvrdí, že nedovolatelnost ustanovení o volbě soudu vůči pojištěnému může vyvolat nedostatek předvídatelnosti pro pojišťovny, které mohou být takto žalovány u soudu, jež nemohly předpokládat. Je třeba nicméně uznat, že zákonodárce Společenství upřednostnil zdůraznit cíl ochrany pojištěných.

Odpověď Soudního dvora

28 Úvodem je třeba připomenout, že Bruselská úmluva musí být vykládána s přihlédnutím k jejímu systému a jejím cílům a zároveň k jejímu vztahu ke

Smlouvě o ES (viz rozsudek ze dne 6. října 1976, Tessili, 12/76, Recueil, s. 1473, bod 9).

29 V tomto ohledu Bruselská úmluva ve své hlavě II oddíle 3 zavádí samostatný systém rozdělení soudní příslušnosti ve věcech pojištění. Články 8 až 10 uvedené úmluvy stanoví zejména, že pojistitel, který má bydliště nebo sídlo na území některého smluvního státu, může být žalován u soudů smluvního státu, v němž má bydliště nebo sídlo, u soudu místa bydliště nebo sídla pojistníka, ve věcech pojištění odpovědnosti u soudu místa, v němž nastala škodná událost, jakož i u soudu, u něhož je podána žaloba poškozeného proti pojištěnému, pokud je to přípustné podle práva tohoto soudu. Mimoto článek 11 téže úmluvy stanoví, že pojistitel může žalovat pouze u soudů toho smluvního státu, na jehož území má žalovaný bydliště nebo sídlo, bez ohledu na to, zda je žalován pojistník, pojištěný nebo oprávněná osoba.

30 Podle ustálené judikatury vyplývá z přezkumu ustanovení tohoto oddílu ve světle jejich přípravných prací, že když nabídla pojištěnému více možných příslušných soudů, nežli má pojistitel, a vyloučila jakoukoliv možnost ustanovení o ujednání o příslušnosti ve prospěch posledně jmenovaného, byla tato ustanovení inspirována snahou ochránit pojištěného, který je nejčastěji nucen čelit formulářové smlouvě, o jejíchž ustanoveních není dále možné jednat, a představuje tak osobu hospodářsky nejslabší (viz výše uvedený rozsudek ze dne 14. července 1983, Gerling a další, bod 17, a rozsudek ze dne 13. července 2000, Group Josi, C-412/98, Recueil, s. I-5925, bod 64).

31 Ve věcech pojistných smluv je cíl ochrany hospodářsky nejslabší osoby zajištěn také vymezením samostatnosti stran, co se týče ujednání o příslušnosti. Článek 12 Bruselské úmluvy tak taxativně uvádí případy, kdy se mohou strany odchýlit od

pravidel stanovených v hlavě II oddíle 3 této úmluvy. Navíc podle čl. 17 čtvrtého pododstavce této úmluvy, dohody o příslušnosti nemají právní účinek, jsou-li v rozporu s článkem 12. Z těchto ustanovení vyplývá, že tato úmluva zřizuje systém, u něhož musí být výjimky z pravidel o příslušnosti ve věcech pojištění vykládány restriktivně.

32 Zejména čl. 12 bod 3 Bruselské úmluvy umožňuje pojistníku a pojistiteli, kteří mají v době uzavření smlouvy bydliště nebo sídlo nebo obvyklý pobyt v témže smluvním státě, založit dohodou příslušnost soudů tohoto státu, a to i v případě, že by škodná událost nastala v cizině, ledaže by taková dohoda nebyla podle práva tohoto státu přípustná. Takové ustanovení je podle Bruselské úmluvy přípustné, neboť nemůže zbavit pojistníka, který je nejslabší stranou, přiměřené ochrany. Pokud totiž v tomto případě, jak uvedl generální advokát v bodě 61 svého stanoviska, pozbude uvedený pojistník možnost zahájit řízení u soudu místa, v němž nastala škodná událost, může nadále zahájit řízení u soudu svého bydliště nebo sídla.

33 Zásada samostatnosti stran tak umožňuje pojistníku, nejslabší smluvní straně, vzdát se jedné z forem ochrany poskytnutých Bruselskou úmluvou. Tato samostatnost nicméně nesahá až k možnosti uvedeného pojistníka vzdát se příslušnosti soudu místa svého bydliště nebo sídla z důvodu kategorické povahy, kterou má cíl ochrany hospodářsky nejslabší osoby. Není možné jej jako nejslabší stranu odrazovat od podání žaloby tím, že bude povinen zahájit řízení u soudů státu, na jehož území má jeho smluvní partner bydliště nebo sídlo (viz obdobně u spotřebitele, rozsudek ze dne 20. ledna 2005, Gruber, C-464/01, Sb. rozh. s. I-439, bod 34).

34 Ve světle těchto úvah je třeba určit, zda se lze ustanovení o založení příslušnosti sjednané v souladu s čl. 12 bodem 3 Bruselské úmluvy, mezi pojistníkem a pojistitelem, dovolávat vůči oprávněné pojištěné osobě, která má své bydliště nebo sídlo v jiném smluvním státě, než je smluvní stát pojistníka a pojistitele.

35 Bruselská úmluva a konkrétně její čl. 12 bod 3 nijak neupřesňuje účinky takového ujednání o příslušnosti pro pojištěného nebo oprávněnou osobu. Doslovný výklad ustanovení této úmluvy neumožňuje určit, zda a popřípadě za jakých podmínek se tohoto ustanovení může pojistitel vůči oprávněné pojištěné osobě dovolávat, jestliže má tato osoba bydliště nebo sídlo v jiném smluvním státě, než je smluvní stát pojistníka a pojistitele.

36 Za těchto podmínek, jak vyplývá z bodu 28 tohoto rozsudku, přísluší Soudnímu dvoru vyložit ustanovení Bruselské úmluvy s přihlédnutím k systému a obecným cílům této úmluvy.

37 V tomto ohledu je třeba připomenout, že oprávněná pojištěná osoba je, stejně jako pojistitel, chráněna Bruselskou úmluvou jako osoba hospodářsky nejslabší ve smyslu výše uvedeného rozsudku Gerling a další.

38 V důsledku toho může být dovolatelnost ustanovení o ujednání o příslušnosti založeného na čl. 12 bodu 3 téže úmluvy vůči oprávněné pojištěné osobě v každém případě přípustná pouze tehdy, nenarušuje-li cíl ochrany hospodářsky nejslabší osoby.

39 Jak přitom uvedl generální advokát ve bodech 62 a 67 svého stanoviska, dovolatelnost takového ustanovení by měla vážné důsledky pro oprávněnou pojištěnou osobu, která není stranou smlouvy a která má bydliště nebo sídlo v jiném smluvním státě. Taková dovolatelnost by totiž jednak zbavovala tohoto pojištěného možnosti zahájit řízení u soudce místa, v němž nastala škodná událost, jakož i soudce místa svého bydliště nebo sídla, neboť by této osobě ukládala povinnost uplatnit její práva vůči pojistiteli před soudem bydliště nebo sídla tohoto pojistitele. Krom toho, by umožnila uvedenému pojistiteli zahájit v rámci žaloby vůči oprávněné pojištěné osobě řízení u soudu jeho bydliště nebo sídla.

40 Tento výklad by vedl k přijetí ujednání o příslušnosti ve prospěch pojistitele a k narušení cíle ochrany hospodářsky nejslabší osoby, v projednávaném případě oprávněné pojištěné osoby, která musí mít možnost podat žalobu a hájit se před soudem svého bydliště nebo sídla.

41 Ostatně právě z důvodu posílení této ochrany, již zakotvené v bodě 17 výše uvedeného rozsudku Gerling a další, týkající se oprávněné pojištěné osoby, tedy osoby hospodářsky nejslabší, byl čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42) vypracován tak, aby výslovně umožnil pojištěnému nebo osobě oprávněné z pojistné smlouvy žalovat pojistitele před soudem místa jejich bydliště nebo sídla, přestože čl. 8 první pododstavec bod 2 Bruselské úmluvy stanoví pouze příslušnost soudu místa bydliště nebo sídla pojistníka, aniž by dále určil, zda pojistitel může či nemůže být žalován před soudem bydliště nebo sídla pojištěného nebo oprávněné osoby.

42 Krom toho se nelze v rozporu s tím, co tvrdí belgičtí soupojistitelé, jakož i vláda Spojeného království, dovolávat výše uvedeného rozsudku Gerling a další, na

podporu teze o dovolatelnosti, neboť jednak bylo v uvedeném rozsudku dotčeno ustanovení o založení příslušnosti opírající se o čl. 12 bod 2 Bruselské úmluvy, který výslovně opravňuje smluvní strany dohodnout nikoli výlučné, nýbrž fakultativní ustanovení o ujednání o příslušnosti sjednané ve výlučný prospěch pojistitele, pojištěného nebo oprávněné osoby a jednak se ve stejném rozsudku Soud vyjádřil pouze k dovolatelnosti takového ustanovení vůči pojistiteli ze strany třetí osoby, oprávněné pojištěné osoby, a nikoliv k dovolatelnosti vůči této třetí osobě ze strany pojistitele. Jak uvedl generální advokát v bodě 52 svého stanoviska, možnost pojištěné osoby oprávněné z pojistné smlouvy dovolávat se tohoto ustanovení vůči pojistiteli nemůže posledně uvedenému způsobovat škodu, nýbrž naopak směřuje k posílení ochrany hospodářsky nejslabší osoby tím, že doplňuje další soud, který je příslušný ve věcech pojištění podle Bruselské úmluvy.

43 Z výše uvedeného vyplývá, že na položenou otázku je třeba odpovědět tak, že ustanovení o založení příslušnosti sjednaného v souladu s čl. 12 bodem 3 Bruselské úmluvy se nelze dovolávat vůči pojištěné osobě oprávněné z této smlouvy, která nevyjádřila výslovný souhlas s daným ustanovením a má své bydliště nebo sídlo v jiném smluvním státě, než je smluvní stát pojistníka a pojistitele.

K nákladům řízení

44 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Ustanovení o založení příslušnosti sjednaného v souladu s čl. 12 bodem 3 Úmluvy ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a o výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ve znění Úmluvy ze dne 9. října 1978 o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, Úmluvy ze dne 25. října 1982 o přistoupení Řecké republiky, Úmluvy ze dne 26. května 1989 o přistoupení Španělského království a Portugalské republiky, Úmluvy ze dne 29. listopadu 1996 o přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království, se nelze dovolávat vůči pojištěné osobě oprávněné z této smlouvy, která nevyjádřila výslovný souhlas s daným ustanovením a má své bydliště nebo sídlo v jiném smluvním státě, než je smluvní stát pojistníka a pojistitele.

Podpisy.